

22. Torstaina 6 päivänä maaliskuuta 1997

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta 506

Hallituksen esitys 10/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 1/1997 vp

Ainoa käsittely

2) Hallituksen esitys 82. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän terveyttä ja turvallisuutta kaivoksissa koskevan yleis-sopimuksen nro 176 hyväksymisestä 511

Hallituksen esitys 256/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

3) Hallituksen esitys 82. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän ammattien-tarkastusta koskevaan yleissopimukseen, 1947 (nro 81), liittyvän pöytäkirjan vuo-delta 1995 hyväksymisestä

Hallituksen esitys 257/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

Lähetekeskustelu

4) Lakialoite laiksi miinanraivaajatun-nuksen myöntämisestä vuosina 1945—1950 merimiinojen raivaukseen osallistu-neille

Lakialoite 11/1997 vp (Helena Vartiain-nen /sd ym.)

5) Puhemiesneuvoston ehdotus Edus-kunnan kirjaston ohjesäännön muuttami-sesta 523

Puhemiesneuvoston ehdotus 1/1997 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toi-nen varapuhemies Törnqvist sekä edustajat Ala-Nissilä, Aura, Dromberg, Hassi, Huttu-Juntu-nen, Huhtanen, Jansson, Juhantalo, Kallio, Kalliomäki, Kallis, Kanerva S., Karhunen, Kar-jalainen, Karpio, Kempainen, Knaapi, Kokko-nen, Korkeaoja, Koski M., Koski V., Koskinen M., Kääriäinen, Laakso, Laaksonen, Laitinen, Lehtosaari, Lindén, Linnainmaa, Luhtanen, Lämsä, Löf, Markkula-Kivisilta, Myllyniemi, Mähönen, Mölsä, Mönkäre, Norrback, Ojala R., Pehkonen, Penttilä, Pohjola M., Pohjola T., Polvi, Puisto, Pykäläinen, Ranta-Muotio, Saa-punki, Saarinen, Savela, Skinnari, Soininvaara, Suhola, Tennilä, Tulonen, Vihriälä, Viitamies, Vistbacka, Vuorensola ja Väistö.

„ Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-jat Hassi ja Soininvaara.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat „ tästä päivästä virkatehtävien vuoksi ed. Lin-nainmaa sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Ala-Nissilä, M. Koskinen, Kääriäinen, Penttilä, M. Pohjola, Skinnari ja Viitamies,

tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat J. Andersson, Kokkonen, H. Koskinen, Laakso, Luhtanen ja Törnqvist sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Huuhtanen, Karjalainen, Knaapi, Korkeaoja, Lämsä, Mähönen, Mönkäre, R. Ojala, Vihriälä ja Vuorensola sekä

tämän kuun 10 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Jansson.

Valtioneuvoston kirjelmä valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksista

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tänään päivätyllä valtioneuvoston kirjelmällä ovat eduskunnalle saapuneet valtiopäiväjärjestyksen 38 b §:n mukaisesti kirjelmässä mainittujen valtioneuvoston jäsenten ilmoitukset muutoksista hallitusmuodon 36 c §:ssä tarkoitettuihin selvityksiin sidonnaisuuksistaan (VN 1/1997 vp). Nämä selvitykset on esitelty eduskunnalle aiemmin.

Suuren valiokunnan jäsenet

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytävät vapautusta ed. Brax suuren valiokunnan jäsenyydestä ja ed. Nikula suuren valiokunnan varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että suuren valiokunnan täydennysvaali toimitetaan huomissa täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään huomenna kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 10/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 1/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Tässä nyt toiseen käsittelyyn edenneessä hallituksen esityksessähän ehdotetaan alueiden kehittämisestä annettua lakia muutettavaksi siten, että tällä esityksellä mahdollistetaan aluekehitys-
viranomaisena toimivan maakunnan liiton toimiminen Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena nimenomaan silloin, kun on kysymys Interreg-yhteisöaloiteohjelmasta. Tämä esitys on saanut hallintovaliokunnassa ripeän ja lyhyen käsittelyn, esitystä on kannatettu, asia etenee aivan oikealla tavalla eteenpäin.

Se, että vaivaan eduskuntaa muutamalla minuutilla tämän asian tiimoilta, johtuu siitä, että näin tämän asian esittelevän ministerin tässä vähän aikaa sitten, en enää häntä näe, siitä huolimatta muutama sana niistä ajatuksista, mitä ajattelin hänen läsnäollessaan tähän lakiin liittyen tässä yhteydessä lausua. On nimittäin niin, että ensimmäiset kokemukset aluekehityslain toimivuudesta erityisesti näiden EU:n alueohjelmien käytännön toteutuksessa eivät ole välttämättä pelkästään myönteisiä. Noiden lakien tai tämän lain tietyllä tavalla sallimissa puitteissa on käymässä niin, että EU-ohjelmien käytännön toteutus monessa tapauksessa uhkaa tukehtua siihen tosin ei kuitenkaan, että maan keskushallinnossa Suomessa — ei EU:ssa vaan Suomessa — eri ministeriöt vartioivat niiden kautta näihin ohjelmiin kanavoituvia rahoja tavalla, joka käytännössä tekee tavattoman vaikeaksi aluekehitysviranomaisen, maakunnan liiton toiminnan omalla alueellaan.

Rahojen hallinnointi on keskushallinnossa entistä tiukemmin ilman, että lainsäädäntöä on muutettu, tullut eri ministeriöitten käsiin, ja ministeriöiden sisällä vielä eri osastojen tai linjojen käsiin niin, että ne muutamit sadat miljoonat ovat pirstaloituneet tavattoman moneen eri kanaan, pirstaleiseen tavallaan hallintoputkeen. Näiden monien putkien päitten, siis ylhäältä keskushallinnosta maakuntaan ulottuvien putkien päitten kanssa siellä aluetasossa pitäisi pystyä toimimaan niin kuin ennen kaikkea yritykset edellyttävät ja toimivat: ripeästi ja toisekseen ta-

valla, joka tuottaa mahdollisimman hyvän aluekehityksellisen tuloksen.

Toivottavaa olisikin, että mahdollisimman nopeasti voitaisiin tähän ongelmaan puuttua. Tiedän ja puheenvuoroni oikeastaan pysyinkin siitä syystä, että tiedän pohjimmiltaan ministeri Backmanin ajattelevan aivan samalla tavalla, siis niin, että valtion keskushallinnossa pitäisi näiden, siis EU:n alueohjelmiin liittyvien alueiden hallinnoinnin sekä EU:sta tulevien rahojen että siihen kansallisesti käytettävien rahoitusosuuksien hallinnointi hoitaa paljon keskitetympin, tehokkaammin ja nopeammin eikä jakaa näitä muutamia satoja miljoonia markkoja tai parhaimmillaan yli miljardia markkaa niin tavattoman moneen pieneen erilliseen putkeen, joiden kanssa käytännössä toimiminen paikallistasolla on tavattoman vaikea ja ongelmallinen asia.

Erinomainen asia, että ministeri Backman, josta äsken sanoin, että uskon hänen ajattelevan suurin piirtein samalla tavalla, saapui paikalle; onneksi hän ei kuullut vielä ajatuksiani. Nyt on käymässä ja on jo käynyt sillä tavalla, että näiden ohjelmien toteutus uhkaa viivästyä ja viivästyä, eikä kysymys ole suinkaan siitä, etteikö järjestisiä hankkeita olisi maakunnissa vaan on kysymys hallinnollisesta byrokratiasta, jonka tavallaan lähtösävelet on jo laadittu silloin, kun tätä sopimusta tehtiin, mutta joka on mennyt mielestäni paljon huonompaan suuntaan siitä syystä, että eri ministeriöt ovat vetäneet omiin käsiinsä näiden rahojen tiukan koordinoinnin ja kontrollin.

Toinen asia, mihin kiinnitän huomiota, on se seikka, mitä käsitellään nyt puheena olevassa lainsäädännössä. Tässä annetaan Interregiin liittyvien rahoitusosuuksien myöntäminen näille maakuntien liitoille. Olisi tavattoman tärkeää, että säädöstöjä uudistettaisiin sillä tavalla ja niin ikään niiden rahojen, jotka alueelliseen kehittämiseen kohdennetaan, hallinnointia uudistettaisiin sillä tavalla, että suoraan maakuntien liitoille siirrettäisiin nykyistä huomattavasti suuremmat rahoitusosuudet näistä koko poteista. Nyt maakuntien kehittämisrahan määrä on muistaakseni vain 104 miljoonaa tai vähän yli 100 miljoonaa kuitenkin. Se on jopa supistunut siitä, mitä se oli silloin, kun näitä ohjelmia lähdettiin toteuttamaan vuonna 95.

Edelleen en malta olla kantamatta huolta siitä, mikä ei nyt aivan suoranaisesti liity tässä käsiteltyssä olevaan asiaan, että ilmiselvästi on käymässä niin, että samalla kun Suomi saa EU:sta oman alue- ja rakennepoliittikkansa tukemiseen varoja,

Suomen hallitus on omilla toimillaan vähentänyt kansallista rahoitusta alueelliseen kehittämistointintaan.

Ed. Kekkonen puistaa tuolla päätä. Minä toivon, että ed. Kekkonen ja ehkä ministeri täällä sen selkeästi perustelevat, jos näin ei ole tapahtunut. Uskallan väittää, ja myöskin ministeri Niinistö ollessaan valtiovarainvaliokunnassa kuultavana asian tiimoilta joutui tunnustamaan, että käytännössä näin on käynyt. Näiden säästötoimien seurauksena myös näihin alueellisen kehittämisen kannalta tarpeellisiin määrärahoihin valitettavasti säästöviikate on käynyt aivan liian kovalla tavalla, aivan liian kovalla erityisesti siihen tarpeeseen nähden, mikä on olemassa tällä hetkellä. Maa eriarvoistuu, alueellisesti erilaistuu tavattoman nopeaa vauhtia, eikä myöskään näiden rahojen kokonaisvolyymin vähentämiseen — nyt puhun nimenomaan kansallisesta alueelliseen kehittämiseen kohdennetusta rahoituspotista — totisesti pitäisi olla minkäänlaista aihetta.

Ministeri B a c k m a n : Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen kiinnittää huomiota hyvin tärkeisiin asioihin, kun puhutaan EU-ohjelmityön hallinnoinnista, sen budjetointikäytännöistä, siinä ilmenevistä ongelmista. Ne ovat osin perua siitä rakenteesta, joka koko EU-ohjelmityössä on: neljä rahastoa, useita ministeriöitä, jotka ovat rahastoministeriöinä, kuusi ohjelmaa ja jonkin yksittäisenkin ohjelman osalta jopa 14 maakuntaa, joissa on vielä erilliset ohjelmat. Tällainen järjestelmä on johtanut tilanteeseen, jossa valtioneuvosto joutuu tekemään rahanirrottamispäätöksiä jopa muutaman sadantuhat markan erissä. Se samalla johtaa tilanteeseen, jossa kokonaiskuva EU-ohjelmityöstä ei hahmotu sen paremmin täällä valtionhallinnossa kuin tuolla alueilla.

Asiaan saadaan kokonaisvaltaisemmin korjausta vasta, kun pystymme uudistamaan koko rakennerahastovaroilla tapahtuvaa aluekehitystyötä Suomessa. Se voi tapahtua vuoden 2000 alusta alkaen, kun seuraava rakennerahastokausi alkaa. Valmistelutyö on nyt siinä vaiheessa, että eduskuntaan tuodaan lähikuukausina, todennäköisesti reilun kuukauden päästä, hallituksen toimesta ensimmäinen positiopaperi Suomen tavoitteeksi rakennerahastouudistukseen. Yhtenä keskeisenä teemana tuossa positiossa tulee olemaan nimenomaan hallinto- ja budjetointijärjestelmän uudistaminen kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Tällä vaalikaudella tullaan kuitenkin tekemään jo sellaisia osittaisuudistuksia, jotka ovat johdonmukainen jatko sen aluekehityslainsäädännön hengessä, joka täällä nyt on käsittelyssä. Tuon lain mukaisesti tulemme viemään valtioneuvoston käsittelyyn periaatepäätöslinjauksen, jossa aluekehitysvaroja ohjataan eri momenteilta ministeriökohtaisesti. Toivottavasti myös neuvottelukäytäntö eri ministeriöiden alaisen piiriviranomaisverkon ja maakuntien liittojen välillä saadaan siten toimivaksi, että osa näistä karoista voidaan aivan ilman lainsäädäntömuutoksia saada nykyistä parempaan tilaan.

Tässä kuitenkin kannattaa koko ajan muistaa, että ongelma ei ole pelkästään valtion viranomaisten puolella, vaan myös maakunnittain on erittäin suuria eroja siinä, miten maakuntien liitot ovat omaa ohjelmatyötään tehneet yhteistoiminnassa valtion viranomaisten kanssa. Sitoutuminen ohjelmiin ja niiden rahoittamiseen edellyttää, että valmistelutyö tapahtuu alusta pitäen yhteistoiminnassa valtion viranomaisten kanssa. Tässä suhteessa meillä on alueellisia eroja maakuntien välillä.

Toinen asia, johon on syytä kiinnittää huomiota, on raportointi- ja seurantajärjestelmät. Meillä nämä viivästyksyet, joihin ed. Pekkarinen kiinnitti huomiota — siltäkin osin hyvin aiheellisesti — johtuvat monesti siitä, että meillä ei riittävästi ole vielä seurantajärjestelmää kehitetty seläiseksi, että ajankohtaisseuranta välittömästi voisi välittyä myös ministeriöihin. Tämän seurauksena joidenkin määrärahairrotusten käsittely on kestänyt ja kestää pidempään kuin olisi toivottavaa. Tähän asiaan olen itse kiinnittänyt huomiota maakuntien liittojen suuntaan. Toivon, että siellä myös tämä asia ymmärretään.

Meillä on parhaillaan käynnissä useita eri kehittämishankkeita, joissa näihin ed. Pekkarisen korostamiin asioihin toivottavasti saadaan parannusta vielä lähivuosien aikana, mutta se suurempi remontti — toistan — on mahdollisuus tehdä vasta koko järjestelmän kokonaisuudistamisen yhteydessä, joka päätöksentekona tapahtuu vasta seuraavan vaalikauden aikana Suomen toimissa EU:n puheenjohtajana loppuvuodesta 99.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan hyvä oli kuulla tästä työstä, mitä teeman ympärillä tehdään.

Minä kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, että hallintobyrokratian ja siihen liittyvien ongelmien kanssa mielestäni ei kannata odotella suin-

kaan sitä vuoden 99 uudistusta. Olen itsekkin ollut paikalla, kun EU:n virkamiehet ovat vähän ihmetelleet sitä, että kehitys on mennyt itse asiassa huomattavasti byrokraattisempaan suuntaan, kuin mikä käsitys myös heille aikanaan muodostui, kun Suomi omaa järjestelmänsä rakensi.

Toivonkin, että ei jäädä vain odottelemaan vuoden 99 uudistusta, joka startannee vasta vuoden 2000 alusta, vaan toimitaan mahdollisimman nopeasti, kun se on aivan meidän kansallisessa päätöksenteossamme eikä niitä muutoksia, joilla tilannetta voitaisiin parantaa, tarvitse ymmärtääkseni edes EU:lta kysyä. Totta kai ne pitää notifioida varmaan sielläkin, mutta en usko, että EU:n kanssa tulee tässä ongelmia, kunhan itse täällä Suomessa poistamme byrokratiaa ja annamme valtaa, myös päätösvaltaa ja rahaa, mahdollisimman lähelle tuota toteuttamistasoa.

Olin aikanaan itse valmis jopa siihen, että koko rahojen kulku olisi voitu antaa vaikka yhden ainokaisen ministeriön kautta hallinnoitavaksi, vaikkapa sellaisenkin ministeriön kuin valtiovarainministeriön. Olennoista on se, että keskushallinnossa ei näitä tukkoja olisi.

Ed. H. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Pekkarinen kiinnitti mielestäni erittäin tärkeään asiaan huomiota, kun puhutaan maakuntien ja alueiden kehittämisestä. Hän syyllisti varsin pitkälle tässä ministeriöt, mutta yhdyn tässä mielipiteessäni hyvin pitkälle ministeri Backmanin käsitykseen siitä, että parhaat tulokset maakunnissa ja alueilla saadaan, kun niiden omat voimat ovat riittävästi tässä työssä mukana.

Minullakin on aivan henkilökohtaisesti semmoinen käsitys, että maakunnat eivät ole vielä aivan riittävästi kasvaneet ja kehittyneet tekemään omaa kehitystyötään siinä laajuudessa kuin laki ja mahdollisuudet antavat myöden. Se näkyy näissä ohjelmissa mutta ehkä vielä enempi yksityisissä hankkeissa. Todella odottaisi maakunnilta omaperäisempiä ja mittavampia sekä enempi kehitystä tukevia hankkeita kuin tähän saakka. Mutta uskon, että ajan ja lakien parantamisen myötä tähän kyllä päästään.

Ed. Hassi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pekkarisen esille tuomiin asioihin päästään aluepoliittisen selonteon käsit-

telyn yhteydessä syvällisemmin kiinni. Onkin tärkeätä, että näitä näkökulmia pohditaan. Erityisesti meidän on koko aluepoliittinen tukijärjestely- ja vyöhykejako myös pohdittava uudestaan, koska edellinen hallitus painotti väärin mielestäni rakentamalla kuutostukialueen, jossa harvan asutuksen perusteella lähdettiin alueellista kehitystä viemään eteenpäin, jolloin ei löydetty riittävästi esimerkiksi infrastruktuurin tukimahdollisuuksia. Myös esimerkiksi kotikaupunkini Varkaus, Itä-Suomen teollistuneiden kaupunki, sijoitettiin 5b- eli maaseutualueeksi — yhdellä navetalla. Näin suuressa työttömyydessä ja rakennemuutoksessa olevan kaupungin kehittäminen aluepoliittisesti on täysin estynyt.

Tässä suhteessa on erittäin tärkeätä, että ministeri Backmanin linjaamalla tavalla käydään näitä asioita läpi ja totta kai koko EU:n rakennerahastouudistukseen liittyviä näkökohtia arvioidaan uudestaan. Itse toivoisin kyllä, että keskeisissä asioissa juuri valtiovarainministeriön ylikorostuneen roolin takia sisäministeriölle pitäisi luoda vahva valmisteluasema niin, että keskeiset päätökset tehdään hallituksessa pääministerin ja keskeisten ministereiden istunnossa eli ikään kuin ranskalainen datar-malli, jossa sisäministeriö vastaisi kyseistä ranskalaista viirastoa.

Tässä uudistuksessa myös on hyvä muistaa, että Interreg-ohjelma on saatava koskemaan koko Suomea. Tuossa naapurissa riittää kyllä koko Suomelle töitä. Nyt on keinotekoisesti rajattu keskeisiä maakuntia pois tästä työstä.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä keskustelu on hyvin paikallaan ja ajankohtainen. Mielestäni ministeri Backmanin pyrkimykset yksinkertaistaa EU-rahastojen päätöksentekoon liittyvää hallinnointia ovat oikean suuntaiset, mutta ne, jotka toimivat kansanedustajistakin maakuntatasolla, tietävät, että tämä hallintobyrokratia on suurempi kuin sen pitäisi olla. On monenlaista jaostoa, yhteistyöryhmää, joissa asioita kierrätetään, ja toisaalta myös se demokraattinen elementti, jonka asiaan pitäisi kuulua, haihtuu.

Olen, arvoisa puhemies, sitä mieltä, että tätä suuruusluokkaa olevat EU-rahastot voitaisiin keskittää yhteen ministeriöön. Se voisi olla juuri, kuten täällä ed. Rajamäkin totesi, myös sisäasiainministeriö.

Sitten asia, johon myös on kiinnitetty julkisesti huomiota, on additionaaliperiaatteen toteuttaminen tässä. Saattaisi olla mielenkiintoista jos-

kus selvittää, missä määrin kansallinen tuki ja EU-tuki on Suomessa toteutettu siten, että EU-tuki tulee kansallisen tuen lisänä ja päälle.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Itsekin maakuntatasolla maakunnallisen liiton hallituksessa toimivana haluaisin todeta sen, että sinänsä tämä esitys on toki oikean suuntainen, sitä on hyvä kannattaa ja on hyvä, että se on tuotu ja on nyt toisessa käsittelyssä.

Tähän liittyy myös se asia, että kun maakunnan liiton rooli jatkuvasti vahvistuu ja sen toiminta tulee yhä keskeisemmäksi, niin tavallaan sen poliittisen edustavuuden pitäisi vastaavasti kehittyä saman suuntaisesti. Silloin nousee myös se kysymys, milloin me Suomessa pystymme saavuttamaan ikään kuin sen EU:n tason, EU-käytännön, että maakunnan liittojen hallinto valitaan vaaleilla niin, että sillä on todellinen mandaatti asukkailtaan. Se tulee ajan myötä ja sen tulisi tulla ajankohtaiseksi, ja meidän pitäisi siihen pystyä vastaamaan.

Vielä totean Interreg-yhteisöaloiteohjelman käytännön puoleen, että varmasti sekä kansalliselta tasolta että maakunnista yhteydenpidon myös suomalaisiin EU-edustajiin ja yleensä EU:hun tulisi tulla entistä aktiivisemmaksi.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ihan kernaasti voin yhtyä ed. Tiusasen näkemykseen siinä, että myös hallintoa voitaisiin kehittää vaikka suorilla vaaleilla valittaviin valtuustoihin asti. (Ed. Kekkonen: Ei kai!) — Jos kerran sieltä puolelta tukea tulee. — Uskon, että keskusta on siihen valmis. Me emme viime vaalikaudella niin pitkää askelta kyenneet tässä ottamaan. Minulla olisi kyllä ollut valmius siihen askeleeseen jo viime vaalikauden aikana.

Mitä tulee ed. H. Koskisen kommenttiin siitä, missä tavallaan pullonkaulat ovat, kyllä minä haluan todeta, kun on tullut tätä katseltua sekä keskushallinnosta että paikalliselta tasolta maakunnasta käsin, missä näitä ohjelmia toteutetaan, että monta kertaa paikallisilla, maakunnallisilla viranomaisilla valmius saattaa olla verrattomasti parempi kuin sillä ministeriön yhdellä virkamiehellä, jonka tavallaan sormen alla voi olla kymmeniä miljoonia markkoja tai jopa satakin miljoonaa markkaa, jota hän täältä käsin normistollaan ja ohjeistollaan moneen maakuntaan tuleviin ohjelmiin ohjastaa ja hallinnoi. Kyllä tästä on päästävä suurempiin könttiin ja niiden käytöstä, hallinnoinnista, päätösvalta vietävä alas maakuntien tasolle, siellä sikäläisen valtion

piirihallinnon ja maakunnan liiton yhteis-pöytä. Sitä kautta tässä päästään eteenpäin.

Ed. Rajamäen puheenvuoron johdosta vain totean, että minä ymmärsin, että oli kai aika onnistunut ajatus, että me kuitenkin saimme kuutostukialueen, koska ykköseen ei aikanaan kuitenkaan päästy, ei ollut mitään mahdollisuuksia, ja kuutonen kai oli kuitenkin ei vain Suomen, vaan Ruotsin, Norjan ja Itävallan — Norjahan jäi pois, mutta oli neuvotteluissa — näiden kaikkien neljän maan, kannalta aika onnellinen ratkaisu.

Mitä Varkauteen tulee, niin kuin tiedetään, yksittäisiä kuntia ei kakkosalueeseen hyväksytty. Ei hyväksytty silloin ja veikkaan, ettei hyväksytty myöskään vuonna 2000, tuskin seutukuntiakaan enää vuonna 2000, kun uusi uudistus lähtee liikkeelle.

Ed. H. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Pekkarisen puhetta arvostellessani en mitätöinyt hänen kritiikkiään ministeriön kautta tulevia rahoja kohtaan. Toin esille vain, että myös maakunnilla itsellään on erittäin suuri vastuu niistä ohjelmista ja hankkeista, joita ne eteenpäin ajavat.

Ed. Soininvaara merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Manninen: Herra puhemies! Ehkä voisi tuosta pullonkaulakeskustelusta todeta, niin kuin entinen jätkä, joka sanoi, että kyllä pullossa se kaula yleensä siellä yläpäässä ruukaa olla.

Mitä tulee itse lakiesitykseen, on syytä todeta, että suunta on oikea ja sisäasiainministeriö sinänsä on tässä täysin oikealla asialla. Mutta erittäin huolestuttavaa on se, että lakiesityksen perusteluissa todetaan, että valtiovarainministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö ovat esittäneet, että pitäisi harkita, muutettaisiinko Interreg II:n Barents-ohjelman hallintomallia. Eli tästä saa sellaisen käsityksen, että kun nyt oli pakko tämä laki hyväksyä, kun ohjelmassa näin luki, niin jatkossa tullaan vetämään nämä oikeudet takaisin. Sellaisen viestinhän tämä välittää, että vallan ja päätösvallan siirto on vain väliaikainen. Olisi ollut mielenkiintoista kuulla, miten sisäministeri on ymmärtänyt tämän lausuman.

Mielestäni tämä lakiesitys tulisi hyväksyä mahdollisimman pikaisesti, niin kuin nyt tapah-

tuukin, ja edetä laajalti tällä rintamalla eteenpäin.

Ed. Hyssälä: Arvoisa puhemies! Täällä on parissa puheenvuorossa tullut esille se, että kenties olisi äänestyksen kautta luottamushenkilöt myös maakuntien liittojen tasolla valittava. Valittavasti ministeri ehti täältä jo lähteä. Olisi ollut tietysti mukava kuulla myös ministerin kanta hallinnon kehittämistä tässä suhteessa. Nyt kun parastaikaa maakuntien tasolla ollaan valitsemassa luottamushenkilöitä sekä valtuustoihin että hallituksiin, olen huomannut ainakin Varsinais-Suomen horisontista, että käydään kovaa kiistaa ja kovaa kamppailua, koska ymmärretään, että maakuntien liittojen asema varmasti jatkossa vahvistuu, ja näin on hyvä. Toivon, että siinä kiihtyvällä vauhdilla hallinto myös pysyy perässä, kun uskon, että läänien asema nyt tulee vähenemään tavallaan kuitenkin ja maakuntien liitot toivottavasti pystyvät ottamaan sen vallan, joka niille kuuluu, myös hallinnon kautta tulevana mutta jatkossa varmasti myös ehkä juuri kansalta saadun mandaatin kautta.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Maakunnallinen päätösvalta ja sen kehittäminen on erittäin tärkeätä tällaisissa asioissa, mutta kun täällä on puhuttu siitä, miten suuri ja vahva valvonta pitää olla valtakunnallisella tasolla, niin asia on tietysti eri alueilla vähän erilainen. Mutta niin kuin olen aikaisemmin todennut — ja teen sen ilman sarvia ja hampaita — viittaan jälleen kerran Lappiin, kun on kysymys siitä, onko infrastruktuurissa sellaisia puutteita ja kehityskohteita, joihin rahoja voitaisiin suunnata. Esimerkiksi Lapissa ei tarpeeseen verrattuna sellaisia enää ole.

Jos he käyttävät näitä varojaan sillä tavalla, että se ei ole tarpeellista ja suunnitelmallista, silloin valtakunnallisella tasolla on tietysti syytä siihen puuttua. Nimenomaan Lapissa on tämä ongelma. Jos he saavat määrättömästi rahaa käyttöönsä ilman valtakunnallista valvontaa, sitä käytetään sellaisiin kohteisiin, jotka eivät ole valtakunnallisesti eivätkä maakunnan kannaltaakaan tarpeellisia, ja näin ollen valtakunnallinen valvonta tulee tietysti tietyllä tavalla valikoiden säilyttää.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Ed. Hyssälä totesi täällä asiaan liittyen, että on oletettavaa suurlääniäniä syntymisen kautta läänien merkityksen ja vallan väheneminen. Olen samaa mieltä ja

arvelen todella, että maakuntien merkitys on nyt todella huomattava ja kirjattava tarvittaessa myös lainsäädäntöön nykyistä vahvemmin. Asia nimittäin suuruusluokaltaan liittyy myös meneillään olevaan valtiosääntöuudistukseen ja siltä osin myös kuntien ja maakuntien itsehallintokysymykseen. Tältä osin toivoisi eduskunnan myös voivan jatkaa keskustelua.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti. Provosoiduin ed. Aittoniemen puheenvuorosta, kun hän väittää, että Lapissa on määrättömästi rahaa ja että sitä käytetään ilman minkäänlaista kontrollia. Ensinnäkään, herra puhemies, Lapissa ei ole määrättömästi rahaa ja sitä, mitä on, ei käytetä ilman minkäänlaista kontrollia. Katson tämän tarpeelliseksi sanoa siitä huolimatta, että itse tulen etelärannikolta.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva lakiesitys on aivan paikallaan ja syytä todella viedä nopeasti eteenpäin.

Hallintovaliokunnassa tuli jonkin verran ilmi todellakin sellaisia ajatuksia, että päätösvallan keskittämistä aluepolitiikassa Helsingin päässä eläteltäisiin. Vedottiin siihen, että EU:n aluepolitiikkaa uudistetaan lähivuosina ja sen seurauksena pitää jättää avoimet kädet sille, miten Suomessa aluepoliittinen päätöksenteko muotoilaan ja järjestetään tulevina vuosina.

Mielestäni on kuitenkin aivan selkeänä lähtökohtana oltava edelleen se, että aluekehitysvastuu kuuluu maakunnille ja maakuntien liitoille, sille pohjalle, mille se on nyt rakennettu, eikä sitä tule keskittää Helsinkiin eikä valtion viranomaisille.

Mitä siitä sitten seuraa, että aluekehitysvastuu on maakuntien liitoilla? Mielestäni siitä seuraa kyllä se, että maakuntien liittojen hallintoa pitäisi saada demokraattisemmaksi kuin se nyt on, ja se toteutuu suorilla vaaleilla, joita kannatan, kunnallisvaalien yhteydessä. Enkä näe, että tähän järjestelmään siirtyminen edellyttäisi verotusoikeutta maakunnille, millä sosialidemokraatit ja kokoomus näyttävät vastustavan tällaista demokratian lisäämistä joissakin julkisuudessa olleissa tiedoissa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 a, 6, 7, 9, 10, 10 a ja 10 b §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys 82. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän terveyttä ja turvallisuutta kaivoksissa koskevan yleissopimuksen nro 176 hyväksymisestä

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys 256/1996 vp

Työasiainvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys 82. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän ammattientarkastusta koskevaan yleissopimukseen, 1947 (nro 81), liittyvän pöytäkirjan vuodelta 1995 hyväksymisestä

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys 257/1996 vp

Työasiainvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Lakialoite laiksi miinanraivaajatunnuksen myöntämisestä vuosina 1945—1950 merimiinojen raivaukseen osallistuneille

Lähetekeskustelu

Lakialoite 11/1997 vp (Helena Vartiainen /sd ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Vartiainen: Arvoisa puhemies! Aloitteen on allekirjoittanut 111 kansanedustajaa, joten miinanraivaajien asian hoitamisen takana on eduskunnan selvä enemmistö. Olen henkilökohtaisesti keskustellut jokaisen allekirjoittajan kanssa ja voin vakuuttaa, että he todella ovat aloitteen takana.

Kuten aloitteessamme toteamme, jatkosodan merisota oli kesän 1941 ja kesän 1944 välisen ajan eräitä yksittäisiä taistelutoimia lukuun ottamatta pääasiassa miinasotaa. Syyskuun 1944 välirauha ja Saksan antautuminen toukokuussa 1945 eivät oleellisesti muuttaneet tilannetta. Vaikka ulkopuolinen uhka väheni, päävihollisena olivat edelleenkin meressä olevat miinat, niin omat kuin vieraatkin, ja sotatila oli edelleen maassa voimassa.

Miinanraivauksen johdossa ollut silloinen everstiluutnantti Simonen päiväkäskyssään melkein pä tasan 51 vuotta sitten eli 28.2.1946 korosti raivauksen olevan sotatoimien jatketta lausuen komennossaan olleelle raivaajaosastolle: "Päätehtävänä on työskennellä merellä miinakentissä. Sota jatkuu näin ollen meidän kohdallamme, vihollinen vaanii meitä kätkeytyneenä meren syvyyksiin."

Purjehduskauden 1945 tarmokkaasta raivaustoiminnasta huolimatta olivat raivauskaudet 1946—1950 erittäin vaarallisia, sillä vaikka suomalaisten miinakenttien alkuperäisestä sijainnista olikin kohtuullisen hyvät tiedot, jäät olivat irrotelleet ja siirrelleet miinoja. Saksalaisista ja neuvostoliittolaisista miinakentistä ei ollut tarkkoja karttoja. Tämä epävarmuus teki raivauksen erittäin vaaralliseksi, varsinkin kun joka vuosi palvelukseen astui uusi, kokematon nuori ikäluokka, lähes poikasia he vielä olivat. Työn vaarallisuutta kuvaa mielestäni se, että kun keskustelin miinanraivaajien kanssa, he kertoivat, että perheen ainoita poikia ei tähän tehtävään Suomessa määrätty.

Miinanraivaajien menetykset olivat 28 henkeä kaatuneina ja ainakin 35 haavoittuneina. Miinanraivauksessa kaatuneet on haudattu sankarihautoihin. Miinanraivaajien korvaamattomia uhrauksia vaatinut työ avasi sodan jälkeen uudelleen väylät maamme merenkululle, sekä kansallemme elintärkeiden hyödykkeiden tuonnille että nykyisen vaurautemme pohjana olevalle vientikaupalle.

Vaikka miinanraivaus oli oleellisesti linnoitus-työtä vaarallisempaa, miinanraivaajille ei toistai-

seksi ole säädetty annettavaksi rintamatunnusta eikä rintamasotilastunnusta. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että vielä elossa oleville noin 500:lle miinanraivaukseen osallistujalle annetaan heille kuuluva valtiovalan julkinen tunnustus ja kiitos heidän vaarallisesta työstään sekä sen vakuudeksi erillinen miinanraivaajatunnus, joka vastaa rintamatunnusta ja antaa samat oikeudet.

Tehtävän vaarallisuudesta johtuen minkään keinotekoisien aikarajan asettaminen ei ole perusteltua, vaan miinanraivaajatunnus tulee antaa jokaiselle raivaukseen osallistuneelle. Miinanraivaajatunnukset ovat raivaajat omalla työllään ja toiminnallaan ansainneet eikä se mitenkään vähennä tai väheksy muiden veteraaniryhmien oikeuksia ja heidän työnsä ja tehtäviensä arvostusta.

Valtion tämän vuoden talousarviossa on 187 000 veteraanin rintamasotilaseläkkeisiin ja asumistukeen varattu 900 miljoonaa markkaa, joka summa on 65 miljoonaa markkaa pienempi kuin viime vuonna ja 113 miljoonaa markkaa pienempi kuin vuonna 95. Näiden noin 500 miinanraivaajan eläkkeistä valtiolle aiheutuva kustannus olisi vuositasona vain miljoona markkaa. Saamani tiedon mukaan raivaajien kuntoutusta jo ollaan järjestämässä, joten tältä osin kustannuksia ei aiheudu lisää.

Valtiontalouden kannalta tarkastellen ei velkamme miinanraivaajille ole rahallinen. Kysymyksessä on kunniavelka, joka on tänä vuonna itsenäisyytemme täyttäessä 80 vuotta vihdoinkin hoidettava, sillä rintamatunnusta vastaava miinanraivaajatunnus tulee myöntää vuosina 1945—50 Puolustusvoimissa merimiinojen raivaukseen osallistuneille Suomen kansalaisille. Miinanraivaajatunnuksen myöntämisen tarkemmista edellytyksistä määrätään erikseen asetuksella.

Arvoisa puhemies! Korostan vielä lopuksi, että miinanraivaajatunnuksen rahallinen merkitys ei ole kovin suuri raivaajille eikä valtiolle. Tärkeintä on, että he saavat kauan odottamansa julkisen kiitoksen ja valtiovalan tunnustuksen.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Minun nimeni on tuossa paperissa melkein keskimäisenä, niin kuin kunnan keskustalaisen kuuluukin. Olen tässä asiassa myös omalta vähäiseltä osaltani tehnyt hyvinkin paljon työtä eri muodoissa eduskunnassa, nimenomaan tähän kategoriaan kuuluvien veteraanien puolesta, johon miinanraivaajat myös liittyvät.

Meillä on Suomessa ihmeellinen tapa, että pidetään tiettyä asiaa vuosikymmenet vuosikymmenin jälkeen esillä. Aineellisesti ja rahallisesti se ei ole merkittävä, mutta se on ongelman kohteena oleville ihmisille sekä henkisesti että myös taloudellisesti suurimerkityksellinen.

Meillähän on puhuttu vuonna 1926 syntyneistä, jotka oli kutsuttu Puolustusvoimien palvelukseen, mutta jotka kulkivat 100 metrin päässä piikkilanka-aidasta, joka osoitti taistelualueen rajaa, tai kulkivat toisella puolella, mutta joiden ei ole pystytty varmuudella todistamaan olleen taistelutoiminnan alueella. Tämä on toinen ryhmä, jonka puolesta täällä on tehty töitä ja jonka asia on jatkuvasti kariutunut.

Toinen asia on miinanraivaajat, joiden olosuhteet ja toimintatavat ovat selvästi osoitettavissa, myös ne uhrit, mitä he ovat antaneet ja mitä lakialoitteessakin on selvästi tuotu esille. Näiden vuonna 1926 syntyneiden puolesta minäkin olen monta kertaa jopa Sota-arkistoa myöten penkonut asioita ja yrittänyt selvittää, oliko hän sen piikkilangan toisella puolella vai toisella puolella, niin kuin väitti, ja tehnyt turhaa työtä. Koska ei ole onnistuttu osoittamaan, että rintamamiestunnus olisi ollut heille kuuluva. Siinä on tehty turhaa työtä.

Mielestäni tämä asia pitäisi hoitaa. Se on aineellisesti niin pieni kaikkien heidän osaltaan, niin miinanraivaukseen osallistuneiden kuin muiden ongelmaryhmien osalta. Se olisi yhteiskunnan velvollisuus.

Olen pahoillani, jos olen oikeassa siinä, että tietyt rintamaveteraani- ja veteraanijärjestöt eivät ole hyväksyneet miinanraivaajia ja vuonna 1926 syntyneitä siihen joukkoon ja klubiin, mitä he itse edustavat. Ymmärrän kyllä ottaen huomioon silloiset tapahtumat, että tällaista rajaa pyritään pitämään selkeänä, mutta uskon, että veteraanien näkemyksellä on tämän asian eteenpäin menoon ollut jossain määrin haitallinen vaikutus, mikäli näkemykseni asiasta on oikea.

Mutta ei ole kysymys siitä, että näille ryhmille pitäisi myöntää rintamasotilas- tai rintamamiestunnus, kunhan nämä miinanraivaajat ja myös vuonna 1926 syntyneet saisivat omalta osaltaan tunnustuksen ja myös sen taloudellisen edun, mikä heille kuuluu. Sillä ei ole mitään merkitystä, mitä kortissa lukee, jos se nyt sitten osalle veteraaneista on niin tärkeä, ettei sitä ole voitu hyväksyä.

Herra puhemies! Kyllä meillä varmasti tässä yhteiskunnassa saadaan kaikenlaisia ongelmia eduskuntaan ja poliittiseen päätöksentekoon li-

sää. Ei meidän tarvitse mustasukkaisesti pitää miinanraivaajien ja vuonna 1926 syntyneiden ongelmaa tietynlaisena pallottelun kohteena, vaan se pitäisi nyt siirtää sivuun hyväksymällä ne vaatimukset, mitä esimerkiksi tässä lakialoitteessa on tehty. Huomautan vielä siitä, että ministeri Mönkäre on täällä useaan kertaan ja myös kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa ilmoittanut, että nämä asiat tullaan ratkaisemaan mahdollisesti erillisratkaisulla, niin kuin varmasti tulee tapahtumaankin. Toivottavasti tästä pallottelusta päästään eroon ja ed. Vartiainen aloittelee, taikka sitten tämä antaa vauhtia nimenomaan ministeriössä ministeri Mönkäreelle ja muille siihen suuntaan, että kaikkien tähän kategoriaan kuuluvien Suomen sotiin ja sen jälkeisiin tapahtumiin osallistuneiden ihmisten oikeus toteutetaan sekä henkisesti että taloudellisesti.

Ed. Vartiainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen esille nostamasta asiasta sanoisin, että olen veteraanijärjestöiltä kuullut huhuina, että tätä olisi vastustettu. En oikein ymmärrä voiko enää tänä päivänä tämä asia olla perusteltuakaan, koska eihän tässä viedä keneltäkään veteraanilta jo saatua tunnustusta tai eläkettä pois. Vaikka Suomessa elämmeikin vaikeuksissa, sen verran meillä on vaurautta, että voisimme hoitaa asian. Ei se myöskään vie pois kunnioitusta niiltä veteraaneilta, jotka taistelivat rintamalla. Kaikki nämä miehet ovat ansainneet tunnustuksen, jonka voimme antaa.

Ed. Kekkonen: Arvoisa herra puhemies! Ihan paikaltani muutama sana. Se, mitä ed. Vartiainen antoi tuossa äsken ymmärtää, on aivan totta. Minusta olisi jotenkin alentavaa, jos tällaisesta kysymyksestä rakentuisi nyt kina tai riita, riita yleensä saatikka sitten tässä talossa. Tämä asia on sillä tavalla tähdellinen, sillä tavalla tärkeä ja sillä tavalla kunniavelkaan liittyvä, että olisi kovin noloa, jos tästä syntyisi sen kaltainen keskustelu, joka päättyisi jonkinlaiseen juupas — eipäs-asetelmaan.

Kun miinanraivaajat, jotka sankareina kaatuivat, lepäävät sankarihaudoissa, on aivan loogista, että kaikki se, mikä tähän veteraaniuteen liittyy, tulee heille. Olisi jotenkin kummallista jakaa riskejä sillä tavalla keinotekoisesti kuin tässä vähän on joskus ollut nähtävissä.

Mutta, herra puhemies, minusta on reilua muistuttaa tässä ed. Vartiaisen nimellä olevan aloitteen yhteydessä myös siitä, että — ja uskon, että ed. Vartiainen ei tästä pahastu — kansan-

edustaja Pertti Paasio oli aikoinaan hyvin aktiivinen tässä asiassa. Muistan elävästi, kun tämä prosessi aikoinaan pantiin käyntiin. Pertti Paasio oli todella aktiivinen siinä työssä.

Kun veteraanien kohdalla puhutaan usein vain sodasta, niin näiden miinanraivaajien osalta asia on silläkin lailla tärkeä ja olennainen arvokas, että he ratkaisivat siirtymisen sodasta rauhaan. Pelottavalla työllään he raivasivat väylät miinakenttiin, jotta kansainvälinen siviili liikenne pääsi käyntiin.

Tämän, herra puhemies, sanon satamakaupungin poikana, joka on jollakin tavalla joutunut sekaantumaan tähän asiaan, ei toki omakohtaisesti, mutta silminnäkijänä.

Ed. Koistinen: Arvoisa puhemies! Ed. Kekkonen sanoi, että tämä asia pitäisi saada pois päiväjärjestyksestä. Kyllä todella tämän toivoisi menevän pois päiväjärjestyksestä ja menevän siinä muodossa kuin näitten veteraanien asioita on yritetty hoitaa tässä talossa.

Ed. Aittoniemi sanoi, että kymmenkunta vuotta, minkä olemme ed. Aittoniemen kanssa täällä olleet, olemme työhelleet tässä asiassa.

Vuonna 94 tein lakialoitteen 26 syntyneitten rintamatunnusasiasta. 149 nimeä oli lakialoitteen alla. Sitä ei käsitelty. Milloin oli vaalit siinä liian lähellä, siitä tulee vaalityötä määrätyille henkilöille, tai sitä ei voitu muuten ottaa. Se siirrettiin pois. Kun menttiin vaalien yli, samainen lakialoite siirrettiin ed. Puiston nimiin sanasta sanaan samanlaisena. Tämä pyörii nyt täällä eduskunnassa, on myös ministeriössä pyörimässä, koska se siirrettiin sinne. Samanaikaisesti oli myös ed. Kekkonen mainitsemia ed. Paasion aloite miinanraivaajista ja siinäkin runsaasti nimiä. Ja nyt meillä on ed. Vartiaisen 111 nimen lakialoite miinanraivaajista.

Täällä on monia asioita tuotu jo aikaisemmissa puheenvuoroissa esille. Otan ed. Vartiaisen lakialoitteesta muutamia virkkeitten osiakin esille. Esimerkiksi everstiluutnantti N. Simonen päiväkäskyssään 28.2.46 erityisesti korosti miinanraivauksen olevan sotatoimien jatketta todeten komennossaan olleelle raivaajaosastolle: "Päätehtävämme on työskentely merellä miinakentissä. Sota jatkuu näin ollen meidän kohdallamme."

Siirryn 26 syntyneisiin. Olen Kainuusta ja rajan läheisyydestä ja olen aika paljon työskennellyt 26 syntyneitten kanssa. He ovat kertoneet myöskin olleensa miinanraivauksessa, maamiinojen raivauksessa, ja heidät pantiin desanttien

jahtiin, niin kuin he sanoivat, käyttivät tätä sanaa. Se lienee myöskin erittäin vaarallinen nuorille miehille annettu tehtävä ja sotatoimiin verrattavaa, koska he sattuivat olemaan välillä myös sotatoimialueella, ja esimerkiksi naiset ovat saaneet rintamatunnuksen toimiessaan määrätyissä tehtävissä sotatoimialueella.

Jotenkin tuntuu koko ajan siltä, niin kuin ed. Aittoniemi sanoi, että täällä on aina pyöriteltävänä vuosikymmenet joku asia. Tämä on nyt yksi niistä asioista, joista kyllä puhutaan ja sanotaan. Ministeri Mönkäre sanoi 95, kun ed. Puiston lakialoitetta lähetettiin valiokuntaan, puheenvuorossaan muun muassa, että tämä kunniavelka on maksettava pois ja tämä asia on hoidettava pois päiväjärjestyksestä.

Tämä asia meni ministeriöön. Yhden miehen toimikunta, Pitsingin toimikunta, on työskennellyt tämän parissa, ja nyt on tuotu tänne esitys, kuten ministeri Mönkäre viime torstaina viikko takaperin kyselytunnilla sanoi, kun ed. Ranta-Muotio esitti suullisen kysymyksen 26 syntyneistä. Ministeri Mönkäre sanoi vastauksessaan muun muassa, että tämä asia avataan nyt määrättyllä tavalla, että näitä ovat sodan aikana vuonna 1944 koulutuskeskuksissa palvelleet. Tämä koski lähinnä 26 syntyneitä, mutta hän rinnasti samaan ryhmään, joittenka asiaa hoidetaan, meri- ja maamiinojen raivaajat jne.

Kun on keskustellut näitten veteraanien kanssa, he ovat sanoneet, että ei koulutuskeskuksessa toimiminenkaan ole pitävä. Täällä ed. Aittoniemi sanoi, että ei löydy todisteita. Hän oli sen piikkilanka-aidan luona saadakseen selville, kummalla puolella aita he olivat. On tutkittu koulutuskeskusten papereita, ja sieltä jostakin syystä, jota emme kykene todistamaan, ovat osalta esimerkiksi 1926 syntyneitä hävinneet paperit, todistusaineistoa ei löydy. Korkeat upseerit, eläkkeellä olevat ja vielä virassa olevat upseerit sanovat, että näin on asian laita, siis ei ole todistusaineistoa.

Nyt kuitenkin näitten veteraanien, niin miinanraivaajien kuin myöskin 1926 syntyneitten poistuma on niin suuri, että rahaa, joka valtion budjetissa varataan heidän eläkkeisiinsä ja rintamatunnuksen hoitamiseen, jää joka vuosi tähteesi. Siis lisää rahaa ei välttämättä tarvita tämän asian hoitamiseen, tarvitaan vain käyttöisin sanaa peruutuspäivä elikkä pitäisi olla mahdollisuus myöskin purkaa se, mitä joskus on tullut sanottua ja päätettyä, eikä vain juhlapuheissa ja esimerkiksi täältä puhujakorokkeelta tai ministeriäitiöstä sanoa, että tämä hoidetaan pois.

Ministeri Mönkäre sanoi viikko sitten vastatessaan suulliseen kysymykseen, että tämä asia hoidetaan pois uudenlaisella kuntoutusedulla. Tämä uudenlainen kuntoutusetu, jos sellainen tulee, se on vielä jos-sanan takana, ei saa millään tavalla vaikuttaa veteraanien jo saamiin etuisuuksiin, ja silloin me puhumme valtiontalouden mahdollisuuksista. Tämä on jo hyvin pitkälle menevä myönnytys, että edes tällainen annetaan. Minusta tämä on alentavaa puhetta ministeritasolla. On kysymys pienehköstä ryhmästä veteraaneja, jotka ovat eriarvoisessa asemassa toisiin veteraaneihin nähden, ja tällä tavalla heistä sanotaan.

Vaalikaudella 87—91, en muista nyt enkä tullut hakeneeksi arkistosta papereita, käsitelimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa rintamatunnusasioita. Silloin käsitelimme linnoitustyössä olleita miehiä. Niitä ryhmiä oli tullut useampia sinä aikana ja aina avattiin tämä laki. Kun nämä linnoitustyöntekijät olivat käsittelyssä, useaan kertaan, kuten ed. Ala-Harja äsken keskustellessamme muisti, kysyimme ministeriön edustajilta, onko tämä nyt viimeinen ryhmä, eikä varmasti ole ketään enää, jotka olisivat tämän tunnuksen ansainneet. Meille vastattiin: On viimeinen ryhmä. Se on ministeriön antama vastaus. Heti kohta tämän jälkeen tulivat esille sitten nämä ryhmät, jotka ovat tehneet myöskin vastaavanlaista, monet jopa vaarallisempaa työtä kuin linnoitustyön tekijät, jotka ovat saaneet tunnuksen.

Arvoisa puhemies! Me puhumme tästä asiasta ja me jaksamme puhua niin kauan kuin tämä asia pyörii täällä. Me puhumme vähän allapäin siinä mielessä, että tavallaan me häpeämme sitä, että tämä talo ei saa päätöstä tehtyä tässä asiassa ja sellaista päätöstä tehtyä, että nämä veteraanit todella saavat tunnuksen tämän maan hyväksi tekemästään työstä ja myöskin korvauksen. Mitkään venkuloinnit tai muutokset siinä, että jotain kuntoutusta tai tällaista annettaisiin, vaikkakin tämän asian käsittely on päättynyt jo, eivät auta. Asia on hoidettavissa, mikäli tällä hallituksella on halua. Sanoin tällä hallituksella, joka nyt istuu, mutta annan arvosteluni myöskin edelliselle hallitukselle. Kun me 10 vuotta olemme ed. Aittoniemen kanssa tässä asiassa työhelleet, hallituksia on tullut ja mennyt ja kukaan ei tähän mennessä ole hoitanut tätä asiaa. Toivottavasti nyt saamme sen päätöksen.

Ed. Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Viime sotien aikana laskettiin Suomenlahteen yli 60 000 merimiinaa. Suomenlahti oli ehkä tiheim-

min miinoitettu alue maailmassa. Vuosina 1945—50 suoritettiin maailman mittakaavassakin suurisuuntainen miinanraivausoperaatio Suomenlahdella ja muualla Suomen merialueella. Tähän raivaustoimintaan joutui osallistumaan hyvin monia sellaisiakin, jotka eivät olleet mukana sodassa ja rintamalla eivätkä sen vuoksi ikänsä puolesta ole rintamamiestunnusta saaneet.

Tämä raivaustyö on suoritettu sodan oloissa, kuten täällä on aikaisemmin tullut esille. Samat vaarat ovat heitä uhanneet, samat olosuhteet kuin sodan aikana veteraaneillakin. Monet ovat sen tehneet henkensä kaupalla, monet oman terveytensä, ja monet ovat vammautuneet eliniäksi. Voidaan todeta, kuten täällä monissa aikaisemmissa puheenvuoroissa on tullut ilmi, että heidän sotansa jatkui vielä pitkään, kuusi vuotta sen jälkeen kun muualla olivat aseet vaienneet.

Mielestäni lakiehdotuksen hyväksyminen on kunniavelkamme näille veteraaneille. Tämä ehdotus miinanraivaajatunnuksen myöntämisestä ja rinnastamisesta rintamamiesveteraanitunnukseen meidän tulee lunastaa viimeistään nyt. Nuorimmatkin näistä veteraaneista alkavat olla 70-vuotiaita ja yli. Jos asian yli kymmenen vuotta kestänyt pallottelu eduskunnassa vielä pitkään jatkuu, voimme häpeäksemme tunnustaa, että aika on tunnuksen ohi ajanut, ja ainoastaan painaa päämme nöyränä alas heidän kummullaan.

Toivon sydämestäni, että myös nyt esillä oleva lakiesitys niiden kohdalla, jotka ovat sen allekirjoittaneet, tulisi toteutettua, että he pitäisivät sen kantansa, joka allekirjoitushetkellä on ollut, ja saisimme asian järjestettyä ja veteraanitunnuksen miinanraivaajille myöskin heidän ansaitsemallaan tavalla toteutettua.

Ed. Vartiainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä rahasummista vielä. Olemme saaneet tiedon, että noin 12 000 veteraania vuosittain poistuu riveistä, ja se antaa tuon perusteen, että 65 miljoonaa ovat vuodessa voineet vähentyä budjettiin varatut rahat. Minulle oikeastaan, kun ed. Kekkonen nosti esille Paasion, minun korkeasti arvostamani kansanedustaja, nyt europarlamentaarikko, tämä tuli Paasion perintönä. Kun olin saanut uutena kansanedustajana hänen kännykkänsä, aktiivit miinanraivaajat soittivat siihen ja yrittivät hoitaa asiaa Paasion kanssa, mutta sitten siellä olinkin minä. Oikeastaan tämä Pertti Paasion aloite vuodelta 95 on perintöä minulle. Toki mielelläni asiaa hoidankin, olenhan itsekkin rannikolta ja miinan-

raivaajat ovat pääosin olleet rannikolta. Uusi-kaupunkikin on hyvin läntistä rannikkoa, ja sieltäkin alueelta miinanraivaajia on ollut.

Ero Paasion aloitteeseen on, että siinä puhutaan suoraan rintamamiestunnuksesta. Katson, että se ei ole kuitenkaan varsinaista rintamatyötä ollut. Siksi aloitteessamme esitys on, että heille annettaisiin miinanraivaajatunnus. Emme, totta kai, vähättele myöskään sitä kuntoutusasiaa, joka on etenemässä ja toivomme sillekin menestystä. Nyt on aika hoitaa tämä kuntoon.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kymmenen vuoden aikana tämä on nyt kolmas aloite, jossa omakin nimeni on. Olemme yrittäneet tätä ajaa eteenpäin.

Vastauksena edustajille Koistinen ja Tiilikainen sanoisin, että asia on sellainen, jossa hallitus ei ole halunnut, ei mikään hallitus, kävellä veteraaniasiain neuvottelukunnan yli. Kun olemme kuunnelleet valiokunnassa asiantuntijoita ja huomanneet, miten suuren eron rintamalla olleet veteraanit tuntevat niihin veteraaneihin, jotka ovat olleet vuonna 26 syntyneitä ja ovat olleet kyllä rintamäläheisyydessä, minä ymmärrän, että hallitus ei ole halunnut tehdä yksipuolista ratkaisua.

Toivonkin, että nyt tämän aloitteen seurauksena hallitus todella toisi, niin kuin viime eduskuntakaudella sosiaalivaliokunnassa esitettiin ministeriölle, miinanraivaustunnuksen, jolla tunnustettaisiin miinanraivaajien veteraanityö, ja myöskin vuonna 26 syntyneille annettaisiin oma tunnuksensa. Noin ei loukattaisi rintamalla olleita veteraaneja, mutta annettaisiin myöskin tunnustus vuonna 26 syntyneille, jotka olivat kuitenkin valmiina astumaan riveihin. Toivonkin, että syntyisi tällainen kompromissi, jolla voisimme antaa tunnustusta sekä sodassa olleille että myöskin näille silloisille nuorille, jotka olivat sotaan menossa.

Ed. Koistinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Harja, Pitsingin yhden miehen työryhmä on juuri jatketta sille viime kaudella tehdyille päätökselle. Tulos on tämä: ei mitään tunnuksia vaan erityiskuntoutusta, mikä ei vastaa ei meidän, jotka olemme työskennelleet asian puolesta, käsitystämme eikä myöskään näitä veteraaneja tyydytä.

On tosiasia, että veteraanijärjestöt ovat tässä kantona kaskessa, eli kuten tämän päivän ensimmäisen asian yhteydessä sanottiin pullonkaulana. Tämäkin pullonkaula on aika korkealla. Se

näkyv olevan sellainen tulppa, että sen läpi on aika vaikea mennä. Katsotaan, miten käy.

Ensimmäinen asiahan nyt on, kun ed. Vartiainen lakialoite lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokunta, että se otetaan siellä käsittelyyn. Esimerkiksi aikaisempia aloitteita pyöriteltiin ja pyöriteltiin eikä niitä otettu käsittelyyn. Sehän on periaate tässä talossa ollut viime aikoihin asti, että yksityisen kansanedustajan aloitetta ei oteta käsittelyyn. Mutta tässä on kysymys kolmesta aloitteesta, joissa on yli sata nimeä. Me olemme päään avanneet tällä vaalikaudella tässä talossa vieheluvan yhteydessä, mikä oli yksityisen kansanedustajan tekemä esitys, jossa oli yli sata nimeä, ja se meni laiksi. Tätä me toivomme nyt emmekä anna periksi.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime eduskuntakaudella kyllä otettiin kansanedustajan tekemät aloitteet käsiteltäviksi. Kansanedustaja Pertti Paasion nimellä oli juuri tämä miinanraivaajia koskeva aloite. Ed. Puiston nimellä oli se, joka aikaisemmin oli ollut ed. Koistisen nimellä, mikä koski vuonna 26 syntyneitä. Molemmat käsiteltiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja kuulumme todellakin asiantuntijoita ja teimme lausunnon ja toivomme, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittelee ja toimii sillä tavalla, että kunnioitetaan sekä sodassa olleita veteraaneja että miinanraivaajia, jotka ovat menettäneet osa jopa henkensä ja heillä on patsaskin miinanraivaustyössä kuolleitten muistomerkkinä, kuin myös näiden 26 syntyneitten kohdalla, jotka olivat joko palveluksessa lähellä rintamaa, olivat monessa työssä, että heidänkin kohdallaan asia ratkaistaan niin, että he saavat tunnuksen ja myös näitä palveluita. Tämä oli valiokunnan yksimielinen kanta.

Ed. Koistinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä menee kahden henkilön väliseksi keskusteluksi.

Viime vaalikaudella aloitteita käsiteltiin, se on tosiasia, ne käsiteltiin, mutta edellisellä vaalikaudella aloitetta, jossa oli 149 nimeä, ei otettu käsittelyyn. Siitä äänestettiin niin, että se jäi pois käsittelystä. Tämä oli ihmetys, että vaikka tosiaankin niin paljon kansanedustajia oli asian takana, sitä ei otettu käsittelyyn. Se jäi sinne ja se jäi yli vaalien makaamaan, ja se muutettiin edellisellä vaalikaudella ed. Puiston aloitteeksi.

Ed. Tiusaanen: Arvoisa puhemies! Edustajien Ala-Harja ja Koistinen keskustelua kuun-

nellessä on vakuututtava siitä, että kuitenkin tämä eduskunta voi olla viisaampi eli nyt asian pitää mennä eteenpäin valiokunnassa. Olisi todella eduskunnan oman arvovallan ja työn aliarvioimista, jos se ei menisi. Hyvin paljon eduskuntaa kritisoidaan siitä, että täällä puhutaan turhista asioista, käytetään aikaa epäoleelliseen eikä eduskunta omana itsenään saa asioita lävitse eikä tehdyksi. Nyt tässä kohdassa on todella valiokunnalla näytön paikka, että se käsittelee aloitetta asiallisesti ja vie asiaa eteenpäin.

Se ei ole taloudellinen ongelma. Se on tullut esiin. Rahaa on, voisi sanoa vuosi vuodelta aina enemmän veteraanien käytettävissä.

Edelleenkin on sellainen ongelma kuin sotainvalidiiden hyväksyminen sotainvalidi-käsitteen eli A-tunnuksen alle. Me, jotka teemme esimerkiksi terveydenhoidon lääkärityötä, päivittäin huomaamme, että edelleenkin tapaturmavirasto, nykyään Valtiokonttori, vaikeuttaa tällaisten asiointien läpiviemistä.

Näin ollen tämä kuuluu, arvoisa puhemies, siihen jatkumoon, että vieläköän, vuonna 97, näitä asioita ei olla valmiita hoitamaan niin kuin valtion talous antaisi aivan hyvin myöten ja ikään kuin meidän velkamme heille myös velvoittaa.

Ed. T a k k u l a : Arvoisa puhemies! Muutamalla sanalla lähestyn tätä ed. Vartiaisen tekemää erittäin hyvää aloitetta.

Lähdetään liikkeelle siitä perusajatuksesta, minkä me kaikki olemme jo moneen kertaan kuulleet ja ikään kuin sen omaksuneetkin, vaikkeivät aina käytännön teot ja toimet sitä anna ymmärtää, että yhteiskunnan sivistyksen mitta on siinä, millä tavalla me kohtelemme vähempi-osaista ihmisiä, millä tavalla me kohtelemme lapsia, nuoria, vanhuksia, vammaisia, pitkäaikaissairaita. Veteraanit on viimeisten vuosikymmenten aikana tähän myös voimakkaasti liitetty.

Kun minä mietin omaa poliittista, voisiko sanoa, muistiani, poliittinen muisti on yleensä hyvin, hyvin lyhyt, mutta minun muistikuvani menevät Kainuun korpeen asti. Olin ehkä kuuden vuoden vanha, kun oli ensimmäinen vaalitulaisuus, missä koululla opettajan poikana pääsin mukana olemaan. Lähinnä yksi riemu siitä jäi konkreettisesti mieleen. Silloin oli vielä puolue nimeltä SMP, ja se oli ainut puolue, jolla oli punaiset ja siniset pallot, joita jaettiin lapsille ja joita pystyi potkiskelemaan. Mutta jäi sieltä toinenkin asia mieleen. Jäi se, että kaikki puhujat yhteen ääneen puoluekannasta riippumatta veti-

vät, että ”kunniavelka veteraaneille on maksettava”. Miksi se muistutti minua? Miksi se jäi pienen pojan mieleen? Se jäi sen vuoksi, että mummu, joka oli soteleski, oli aina puhunut siitä, ja hän sanoi, kun hän katsoi niitä vaalimainoksia, että sellaista, joka on veteraanin ja sotelesken asialla, semmoista mummu äänestää. Se pienelle kuusi-vuotiaalle, joka mummolassa pyöri, jäi mieleen, ja sitten kotonakin näistä asioista oli puhuttu. Siitä on kulunut pian 30 vuotta, ja ed. Takkula on täällä eduskunnassa ja sama levy pyörii: kunniavelka on veteraaneille maksettava. Ja joukot sen kuin harventuvat.

Ed. Vartiainen, tämä teidän aloitteenne on hyvä ja se osoittaa, että vasemmallakin päin vielä elää isiemme henki. Niin kuin kerroitte, ed. Pääsö oli tehnyt tämän teitä ennen ja nyt on teidän vuoronne tämä tuoda ja tässä on 111 nimeä alla. Minä olen vakuuttunut ja minä olen varma, että tämä on suuruusluokaltaan paljon suurempi asia kuin viehөлupa-asia. Tämä on paljon suurempi asia silloin, kun mitataan yhteiskunnan sivistystasoa. Minä olen vakuuttunut ja varma siitä, että tämä eduskunta sekä työllisyyden ja yhteisvastuun sateenkaarihallitus myös tällaisen sivistyksen ulottuvuuden haluaa sateenkaarensa värien alle laittaa. Se osa, mikä on ulkopuolella sateenkaarta, se vihreän kullan maa, se vihreä keskusta, on valmis tukemaan tätä. Se on valmis tukemaan tätä oikean suuntaista aloitetta.

On puhuttu, arvoisa puhemies, moneen otteeseen taloudellisista vaikutuksista. On kerrottu, minkä verran rivit harvenevat. Se osoittaa sen, että taloudellisista vaikutuksista ei ole kysymys. Jos on halua, löytyy raha. Kun on ollut halua hoitaa Suomen tapaan pankkitukijärjestelmä, on löytynyt raha. Kun on ollut halua Suomen tapaan liittyä Euroopan unioniin, on löytynyt raha niihin maksuihin. Kun on halua mennä Suomen tapaan kohti Natoa, tuntuu löytyvän niihinkin järjestelmiin rahaa. Mutta kysymys taas kuuluu: Onko halua hoitaa sitä kunniavelkaa, josta vaahdotaan vuodesta toiseen, itsenäisyyden 60-vuotisjuhlavuonna, 65-vuotisjuhlavuonna ja tänään 80-vuotisjuhlavuonna? Aivan niin kuin ed. Koistinen sanoi, hallitukset vaihtuvat, ministerit vaihtuvat ja sama levy tältä kohdin pyörii. Tämä ei ole keneltäkään pois. Kysymys on periaatteesta.

Arvoisa puhemies! Asian vakavuuden ja tärkeiden huomioiden minä haluaisin yhdellä pienellä esimerkillä herätellä, esimerkillä, joka kosketti minua, jonka kosketus muuten näihin asioihin, jotka liittyvät sotaan, on kaksi sukupolvea

eteenpäin ja tulee isoisän ja mummulan kodin perintönä ja sitä kautta. Sieltä olen näistä asioista kuullut. Itse en ole sitä fyysisesti nähnyt enkä pysty kuin vain kuvittelemaan, minkälaisesta asiasta on kysymys. Mutta siihen mielialaan, jossa me elämme tänä päivänä, olen törmännyt ihmisenä, opettajana, aikaisemmin radion toimittajana jne. tehdessäni juttuja milloin veteraaneista, milloin itsenäisyyteen muuten liittyvistä asioista. Näissä yhteyksissä on käynyt ilmi se, että kyllä me olemme melko kauas ajautuneet, melko koviksi ja uppiskaisiksi jo paatuneet sillä tavalla, että elävää kosketusta näihin asioihin meillä ei valitettavasti ole.

Minua puhutteli valtavasti, kun luin eräästä lehdestä — ja minulla oli myös tilaisuus haastella kyseistä pariskuntaa — sellaisesta sotaveteraanimiehestä, joka oli vaikeasti vammautunut sodan aikana. Hänen vaimonsa, sitkeä kotirintamanainen, hoiti tämän miehen kaikki nämä vuodet. Sitten siinä muuan naapurin emäntä sanoi, että minä olen seurannut sinun elämäsi, 40 vuotta sinä olet syöttänyt, juottanut, käyttänyt vessassa tuota miestä. Miten sinä olet jaksanut? Miten? Minä en olisi jaksanut elää tuollaisen taakan kanssa, joka sinulle on annettu. Mutta tämä nainen sanoi, että ei se ole taakka vaan se on minun rakas mieheni, jonka haavat ja arvet ovat meidän itsenäisyytemme pohja ja perusta.

Tässä on jotakin sellaista ajattelua, jota me tähänkin taloon tarvitsisimme, että me näkisimme ihmisen erityisen arvon ja merkityksen ja näkisimme sen uhrauksen, jonka hän on antanut, eikä niin, että me pyöritämme levyä tunteettomasti puolelta toiselle ajatellen, että kun veteraaniaaakin vähän pitää puheissa ympärillä, eikö hän sieltäkin kulmalta jokin ääni ropise. Tässä meillä on vakava haasteen paikka ja minä uskon, että eihän kaikessa voi tämäkään työllisyyden ja yhteisvastuun hallitus epäonnistua. Jos se työttömyyden hoidossa onkin epäonnistunut, niin valtavan sulan se saisi hattuunsa sillä, että joitakin henkiseen arvomaailmaan ja henkisiin arvoihin liittyviä asioita se voisi viedä eteenpäin ja päätökseen. Kysymys myös kuuluu, kun tuosta esimerkiksi kerroin, ainakin itse mietin, kuinka monesta meistä tämän päivän nuoresta ja tämän päivän ihmisestä ylipäättään olisi ollut lähtemään noihin tehtäviin ja toimiin.

Arvoisa puhemies! Asia on merkityksellinen ja tärkeä. Iltapäivälehdet, televisio ja muut ovat vaahdonneet tämän eduskuntakauden aikana paljon pienemmistä ja mitättömämmistäkin asioista. Milloinhan löytyy sellainen kansallinen

konsensus, että nämäkin asiat nostettaisiin yli puoluerajojen poliittisen esityslistan kärkeen ja todettaisiin, että on olemassa sivistysvaltion kuulumattomia epäkohtia, jotka on korjattava? Mielihyvin me annamme tämän sulan tämän hallituksen piikkiin oppositiostakin käsin, koska asia on niin, että ihminen tai poliitikko, kuka sen esittää, ei saa olla niin merkityksellinen kuin asia. Tietenkin tässä on merkittävää myös se, että ed. Vartiainen on hyvällä asialla lähtenyt liikkeelle ja meitä on 110 muuta, jotka olemme allekirjoittaneet, ja tiedän, että monet niistäkin, jotka eivät ole allekirjoittaneet, ajattelevat tämän suuntaisesti. Asioiden täytyy kuitenkin nousta muiden ihmisten ja puoluekantojen ja poliittisten värien yläpuolelle

Arvoisa puhemies! Olen täysin varma ja vakuuttunut siitä, että tämä aloite, jossa on 111 allekirjoittajaa, menee läpi, koska jos kerta toisensa jälkeen enemmän kuin puolet kansanedustajista allekirjoittaa lakialoitteen, eivätkä he kuitenkaan toimi oman allekirjoituksensa mukaan, se on todellinen häpäisy tälle laitokselle. Sillä, mitä jokin media kertoo tuulesta temmattuja tai muuten vain asioita, niin kuin viime päivinäkin on ollut nähtävissä, ei ole merkitystä, kun me tiedämme niiden totuuspohjan ja perän. Mutta tällainen, jossa on nimi alla, on sitoutuminen. Tässä kysytään, kenen asialla täällä ollaan. Tämän vuoksi minä uskon, että tämä hyvä aloite menee läpi ja puheet, joita tänään on pidetty, eivät ole olleet turhia vaan johtavat tulokseen.

Ed. I m m o n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Vartiaisen esitys on hyvä ja kannatettava. Kun laskin vasemmistoliiton edustajien allekirjoituksia, löysin 13 mutta rohkenen uskoa, että yhtään ei olisi jättänyt allekirjoittamatta, kunhan vain paperin olisi eteensä saanut. On hieno asia, että ed. Paasion kännykkä joutui ed. Vartiaisen käsiin. Voitte vain kuvitella, mitä vieressä istuva ed. Laine sai, kun hän sai ed. Seppäsen kännykän. Mutta se siitä.

Mutta tähän esitykseen liittyy myös raha ja seikka, johon ed. Takkula äsken viittasi, että on hyvä, että vasen laitakin nyt on ottanut asian vakavasti. Ex-edustaja Ensio Laine vuonna 88 otti tätä asiaa esille, ja on kunnia minun jatkaa tätä perinnettä. Hän silloin oppositiosta painoi päälle ja antoi kunnian sitten silloiselle hallitukselle, että asia etenee. Silloin vastattiin, että kaikki asiat, jotka liittyvät rahaan, ovat rahakysymyksiä, ja tässä mielessä olen ihan samaa mieltä

kuin ed. Takkula, että tämän rahallinen arvo suhteessa käytännön arvoon on olematon.

Ed. Aittoniemen esille nostamaan asiaan veteraanien järjestöjen vastustuksesta. Nykyinen apipiikkoni on sotaveteraanijärjestön puheenjohtajana eikä missään tapauksessa ole vastustamassa tämän tapaista esitystä.

Ed. Koistinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron aluksi ed. Takkulan puheenvuoroon. Haluaisin tähdentää sitä, että meidän on nyt muistettava, että lakialoite toteutetaan täydellisenä. Minä pelkään nimittäin, että jos se työ, jota on jo alettu tehdä, jonka ministeri Mönkäre toi kyselytunnilla esille, että on vain uudenlainen kuntoutusetu, sellainen toteutetaan, se ei ole tämä laki kokonaisuudessaan. Siinä ei tule sitä tunnustusta, jota veteraanit myös haluavat. Haluan tuoda esille, että esimerkiksi 26 syntyneet ovat tämän 10 vuoden aikana tuoneet kerran esille, että eivät he halua tammenlehvää eivätkä rahaakaan, jos he saavat tunnustuksen, että he ovat olleet isänmaata puolustamassa.

Ed. Takkula sanoi, että viehekalastusasia on pieni tämän rinnalla. Niin onkin, mutta halusin ottaa sen esille sen takia, että se oli päänavaus. Sanoimme maa- ja metsätalousvaliokunnassa, kun tämä asia meni läpi, että tämä on ennakkopäätös ja me tulemme käyttämään tätä hyväksi eduskunnassa. Tämä muuttaa nyt eduskunnan työskentelytavan.

Nyt on meidän asiamme hoitaa asiaa niin, että tämä toteutuu. Ennen kaikkea minä vetoan nyt hallituspuolueitten edustajiin, että te teette työtä valiokunnassa. Meidän tukemme on teillä.

Ed. Hysälä: Arvoisa puhemies! Lakiesityksen syntyhistoriaa on kerrattu ja todettu hyvin monelta kantilta, että tässä on kysymys arvostuksesta. Kuulun itse siihen sukupolveen, jonka isä on ollut rintamalla. Isälläni on veteraanitunnus, mutta myös äidillääni on rintamatunnus.

Muistan lapsuudesta, että kun isäni ensimmäistä kertaa sai pienen rahasumman, siinä kysymys oli enemmän arvostuksesta. Mutta en myöskään vähättele sen rahasumman merkitystä. Ainakin oma kotini oli varsin vaatimaton, joten sillä rahalla oli iso merkitys kuukausittain. Sitä odotettiin kuin kokkomikko joulua, mikä on se päivä, jolloin se maksetaan, ja sillä sitten myös monta paikkaa parsittiin.

Myös tänä päivänä, kun äitini eläke on kovin

pieni — hän on tyypillinen pienen talon emäntä, jonka eläke koostuu kansaneläkkeestä — on ollut suuri merkitys hänelle tällä pienellä rintamatunnuksella, jonka myötä muutama sata markkaa on tullut. Tänäkin päivänä sillä on iso merkitys hänelle, kun hän sairaanhoitopalveluja avo palveluna käyttää.

Myös tässä tapauksessa olen lämpimästi tämän tunnustuksen kannalla. Korostan, että tässä täytyy liikkua paitsi rahaa myös tunnustusta. Sillä on iso merkitys näille ihmisille. Ei heillä kaikilla varmasti ole kovin leveät oltavat tänäkään päivänä.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Haluan omalta osaltani liittyä niiden edustajien joukkoon, jotka kannattavat allekirjoittamaansa ed. Vartiaisen lakialoitetta.

Vähän syylittävään keskusteluun en haluaisi liittyä. Asia on yhteinen, kuten on todettu, mutta minusta ei ole paikallaan syyttää nykyistä hallitusta eikä edellisistä hallituksia, koska asia on eduskunnan käsissä. Sitä osoittaa allekirjoittajien suuri määrä tälläkin kertaa eli 111 allekirjoittajaa. Kaikki me voimme olla vaikuttamassa siihen, että eduskunta ottaa tällaisen rahan riippumatta siitä, ottaako hallitus sitä omaan budjettiesitykseensä.

On viitattu myös historiaan. Minulla on mukani noin 10 vuotta vanha sosiaalivaliokunnan mietintö, johon ed. Koistinen puheenvuorossaan viittasi. Lokakuussa 1987 silloinen sosiaalivaliokunta ja niin muodoin myös eduskunta hyväksyessään mietinnön on yksimielisesti edellyttänyt, että tätä tunnustusta vailla olevat sotiin eri tavalla osallistuneet kansalaisryhmät saisivat tämän tunnustuksen. Mietinnössä mainitaan eräänä ryhmänä miinanraivaajatkin. Silloin, arvoisa puhemies, kun mietinnössä on entisiä edustajia nimeltä lueteltu, on sosiaalivaliokunta käsitellyt ed. Vähäkankaan vastaavan aloitteen. Tulkoon sekin nyt sitten täydellisyysden vuoksi vielä kerratuksi.

Minä olisin puolustanut sosiaaliministeri Mönkärettä, joka parhaillaan viettää 50-vuotispäiviään eikä voi olla täällä itseänsä puolustamassa. Mielestäni hänen viestinsä viime viikon kyselytunnilla oli myönteinen asian kannalta. Hän totesi, että sosiaali- ja terveysministeriö esittää ensi vuoden budjettineuvotteluihin tällaista kuntoutusmäärärahaa. Kun tunnetaan ja tiedetään tämänkin keskustelun perusteella asian vaikeus, pienikin askel myönteiseen suuntaan on kuitenkin askel myönteiseen suuntaan.

Ed. Ala-Harja: Arvoisa puhemies! Haluan kuitenkin nyt muistuttaa, kun täällä ovat monet keskustan kansanedustajat, paitsi ed. Alaranta, vähän syyttävästi osoittaneet nykyistä hallitusta, että viime eduskuntakaudella Ahon hallituksen aikana oli keskustalainen sosiaali- ja terveysministeri, jolla olisi ollut mahdollisuus viedä asia eteenpäin. Tämän haluan vain sen vuoksi sanoa, että me olemme kaikki olleet tässä vähän voimattomia.

Mutta vielä korostan sitä, että veteraaniasiain neuvottelukunnan kanssa yhdessä hallitus on aina toiminut, kun on yksimielisesti viety eteenpäin veteraanien asiaa, erilaisia etuuksia. Tässäkin asiassa hallitus on halunnut kunnioittaa veteraaniasiain neuvottelukunnan mielipidettä.

Minusta on erinomaisen hyvä asia, jos — en tosin kuullut sitä — ministeri Mönkäre on ottanut tämän kannan, että 1926 syntyneille ja miinanraivaajille annetaan kuntoutusoikeus. Toivon myös, että tulisi myös tämä arvostus eli miinanraivaajien ja 1926 syntyneiden arvostus, millä nimellä se veteraaniarvostus sitten tuleeikin, mutta että selvästi kunnioitettaisiin sodan käyneitä veteraaneja ja annettaisiin arvostus ja kunnioitus myös näille miinanraivaajille ja näille nuorille, 1926 syntyneille, jotka olivat melkein sodassa, osa oli esimerkiksi rautateillä ja monessa muussa työssä.

Olen samaa mieltä kuin ed. Alaranta, että meidän on turha toisiamme syytellä. Olemme olleet kaikki kerran hallituspuolueessa, joka ei ole asiaa hoitanut, mutta toivotaan, että tämän hallituksen aikana saadaan asialle kunniallinen päätös.

Ed. Koistinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheenvuorossani sanoin, että hallituksia tulee ja menee ja jätin edellisestä hallituksesta nimiä mainitsematta. Tulkoon nyt mainituksi tässä myös se, että silloinen valtiovarainministeri Viinanen, kun 1926 syntyneitä oli tässä talossa 20 henkeä, sanoi heille — ja nämä miehet muistavat sen kyllä ikuisesti — että tässä tämän maan konkurssissa tämän asian hoitaminen ei meinaa enää mitään. Se hoidetaan pois. Ja yhä se pyörii täällä.

Olen itse veteraaniasiain neuvottelukunnassa mukana ja nyt on kyllä todettava ed. Ala-Harjalle, että asia tyssää siihen, kun se tulee veteraaniasiain neuvottelukuntaan. Sitä ei oteta käsiteltäväksi juuri osan veteraanijärjestöjen takia, ei kaikkien, mutta siellä on sellaisia veteraanijärjestöjä, jotka ovat sanoneet, että vain heidän ruumiinsa yli asia viedään läpi.

Ed. Vartiainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti asia kypsyy myös veteraanijärjestöissä nyt hyväksyttäväksi, koska minusta on oikein, että heille on annettu sekä eläke että tunnustus ja nyt olisi näiden ihmisten vuoro. Yksittäisten veteraanien kanssa keskustellessani minulle on tullut aivan samanlainen käsitys kuin ed. Immoselle siitä, että eivät yksittäiset veteraanit vastusta. Hämmästynyt olin, jos yhä edelleen olisi tällaista vanhakantaisuutta, että veteraanijärjestöt vastustaisivat, koska ei tämä ole heiltä pois.

Ed. Hyssälä puhui rahasta ihan oikein. Kyllä se noin 200 markkaa on varmasti merkittävä asia. Koetin korostaa omassa aloitteessani ja puheessani sitä, että kun koko summa on noin miljoonan ja 65 miljoonaa on vuodessa voitu vähentää veteraanien eläkemenoja, niin siihen nähden se on todellakin aika mitätön summa, mutta varmasti näille ihmisille tunnustuksen lisäksi ihan merkittävä asia.

Uskon, että miinanraivaajat pitäisivät siitä, ettemme tekisi tästä kovin poliittista asiaa. Antaisimme nyt sydämemme toimia ja tunnustusta sille, mitä he ovat tehneet maamme ja elinkeinoelämämme hyväksi, laivareittiemme avaamiseksi jne. Kaikki myöhempi toiminta on lähtenyt siitä, minkä he tehtävässään suorittivat ja onnistuivat laivareittejä aukaistessaan.

Sen vielä haluaisin sanoa, että mielestäni asialla on kiire, kiire kahdestakin syystä. Ensinnä nyt jo vihdoinkin on hoidettava nämä vanhat miehet ja heidän asiansa. Toinen on se, että miinanraivaajat ovat paljastamassa myös omaa miinanraivaajapatsastaan ilmeisesti Turkuun ja siitähän syystä olisi aivan hyvä, että voisimme eduskunnasta viestiä, että nyt se on hoidettu.

Ed. Aittomies: Herra puhemies! Tämä keskustelu on tänään käynyt yhtä kiihkeänä kuin aikaisemminkin silloin, kun asiasta on puhuttu, ja kuten ennenkin se on lähtenyt pyörimään kehää veteraaniasiain neuvottelukunnan ympärillä vähän ennen loppua. Kyllähän ongelma on tietysti se, kuten täällä todettiin — taisi olla ed. Immonen — että hänen sukulaisensa tai tuttavansa, joka on veteraaneja, ei ole tätä vastustanut. Ei kentällä miehet, jotka ovat olleet niissä tehtävissä, vastusta eivätkä laske, kuinka kaukana ovat olleet sotatoimialueesta ja ovatko olleet miinanraivauksessa vai ei.

Siinä vain etupäässä neuvottelukuntaan tahtoo kiertyä sellaisia ihmisiä, jotka eivät edusta lainkaan kentän kantaa, vaan ovat luoneet omat

sotaveteraaniperiaatteensa ja ovat sitten kaiken jarruna yhteiskunnallisessa kehityksessä. Hallitukset mielellään ottavat vastaan tällaista, millä säästetään miljoonakin markkaa ja saadaan veroja. Sanotaan, että kun veteraaniasia neuvottelukunta ei tätä hyväksy, niin emme voi asialle mitään.

Mielenkiinnolla jään odottamaan ja odotellen, että parin vuoden kuluttua tai seuraavan eduskunnan aikana on taas kiihkeä keskustelu, jossa kaikki ovat henkeen ja vereen miinanraivaajien puolella. Otetaan varmaan jo siinä vaiheessa tähän lisää ryhmiäkin. Tällaista tämä maailma on, herra puhemies.

Ed. H. Koskinen: Arvoisa herra puhemies! Kuuntelin työhuoneessani viimeisiä puheenvuoroja asian käsittelyn yhteydessä. Joku edustaja toivoi, että hallituspuolueiden kansanedustajat tukisivat tätä hyvää lakialoitetta. Laskujeni mukaan ed. Helena Vartiainen lakialoitteessa on kymmenen kokoomuslaista kansanedustajaa. Mielestäni se osoittaa jo sen, että myös kokoomus on tukemassa tätä hyvää — ainakin nämä kymmenen ja uskon, että kaikki muutkin — aloitetta.

Itse olen erittäin kiitollinen siitä, että ed. Helena Vartiainen tarjosi lakialoitetta minulle allekirjoitettavaksi. Tulen omalta puoleltani toimimaan olemassa olevin keinoin, että lakialoite saisi onnellisen päätöksen.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Haluan vielä pöytäkirjaan kertoa jatkoksi ehkä vihjeenä niille, jotka voivat valiokuntatyössä käytännössä asian hyväksi toimia, erään esimerkin, miten viime vaalikaudella yksi aihepiiriin liittyvä asia hoidettiin.

Valtiovarainvaliokunnan sosiaali- ja työjaostossa todettiin, että kunnalliselta pakolaismomentilta säästyivät muistaakseni 20 miljoonaa markkaa rahaa siksi, että kunnat eivät olleet valmiita ottamaan pakolaisia pakolaishuoltoon. Tuo jaosto päätti, että tällä määrärahalla tuetaan Virossa asuvia, mutta näihin mainittuihin Suomen sotiin aikoinaan osallistuneita vapaaehtoisia tällaisella kertaluontoisella maksulla, joka muistaakseni sai nimen rintama-avustus. Ei siihen tarvittu sosiaaliministereitä, ei rintama-asia neuvottelukuntaa, ei veteraanijärjestöjä, ei hallitusta, ei mitään, vaan tämä eduskunta vain kaikessa rauhassa kyselemättä valtion rahakirstun hoitajilta, onko tällaista mahdollisuutta, päätti, että tällaiseen on mahdollisuus. Kun nyt

aloitteen allekirjoittajina on yli puolet kansanedustajista, niin tähänkin on mahdollisuus.

Ed. Immonen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi viritti minut vielä lopuksi. Mutta sitä ennen sanoisin ed. Koistiselle, kun hän sanoi tästä, kuka sen aloitteen aina tekee, se menee sen nimiin ja pussiin. Varmaan näin on. Mutta kyllä minä näen näin ensimmäisen kauden kansanedustajana, että olipa tämä kenen nimissä tahansa, niin asia on hyvä.

Mutta mitä ed. Aittoniemi, dementiaakin tässä nyt alkaa iskeä, puhui tästä veteraanien puheenjohtajien roolista suhteessa yhteiskuntaan, niin se on suorastaan loukkaavaa. Minä sattumalta tunnen veteraanijärjestöjen puheenjohtajia ja näitä jäseniä, ja he ovat kyllä hyvinkin, ainakin he mitä minä tunnen, poliittisessa elämässä mukana, kunnallisessa lautakuntatyössä, ja minun appiukkonni on eläkeläisten tai veteraaniporukan pyöräilyn Suomen mestari ja on kolmen kansalaisjärjestön puheenjohtaja. Eli tämä tästä osallistumattomuudesta.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Minä en nyt ymmärtänyt sitä, mitä ed. Immonen tarjoitti. Sen minä ymmärsin, että hän korjasi, että se oli appiukko tämä henkilö.

Mutta ne, joita hänenkin appiukkonsa edustaa, varmasti nämä kentän veteraani-ihmiset, eivät asetu vastustamaan. Mutta ed. Immonen tietää varmasti, että veteraaniasia neuvottelukunta on toistuvasti tyrmännyt yritykset saada 26 syntyneille ja miinanraivaajille nämä heitä vastaavat tunnustukset. Siitä tässä on kysymys. Ne löytyvät lausuntoina paperilla. Minullakin on sellainen hallussani. Eivät kenttä tai veteraanit ole sitä vastaan. He katsovat, että tultiin kaikki samanlaisina, tuli toinen vähän myöhemmin tai oli erilaisissa tehtävissä. Minä tiedän sen aivan varmasti tuolla kentällä olevista tavallisista veteraaneista.

Mutta veteraaniasia neuvottelukunnassa, siellä ollaan poikkiteloin. Ei se ole mitään loukkaavaa. Minä puhun niin kuin asia on. Se on estänyt tämän asian eteenpäin viemisen. Nyt olisi eduskunnalla mahdollisuus, kun täällä on tullut se kulttuuri, että täällä myös yksittäisillä aloitteilla voidaan saada jotakin aikaan, on tullut se mahdollisuus, että vietäisiin sitä eteenpäin neuvottelukunnasta välittämättä.

Ed. Koistinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan ed. Aittoniemi

veikin sanat suustani. Minun mielestäni tässä pitää sanoisko nyt näin raa'asti kävellä veteraaniasiain neuvottelukunnan yli. Ei kysyä keneltäkään, niin kuin ed. Alaranta sanoi, että tehtiin tämä päätös kysymättä rahakirstun vartijalta. Kyllä tällä talolla on oikeus, jos me teemme tässäkin päätöksen, jos me kerran olemme jämäköitä. Me voimme ottaa tämän käsittelyyn.

Vielä haluan ed. Immoselle sanoa, ettei jää väärää käsitystä tuonne pöytäkirjoihin, että ei sillä ole tässä asiassa mitään merkitystä, kenenkä nimi siinä on ensimmäisenä, kenenkä piikkiin tämä menee. Olette käsittänyt väärin, että siitä on kysymys, kenenkä piikkiin menee. Tehän ehkä tiedätte ja ainakin saatte tietää pidemmälle mennessä, että se lakialoite, joka on hallituspuolueen edustajan aloite, otetaan helpommin käsiteltäviin kuin oppositiosta tullut aloite. Siksi muutettiin hallituspuolueen edustajan nimiin tämänkin 1926 syntyneitten aloite.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Koistiselle. Minä en kyllä voi kannattaa sellaista henkeä, että me kävelisimme sotaveteraaniasiain neuvottelukunnan yli ja teemme jotain, vaan täytyy tehdä yhteistyötä, kunnioittaa niitä veteraaneja, jotka ovat olleet rintamalla, mutta antaa myös arvo näille miinanraivaajille ja 1926 syntyneille. Toivon, että tässä päästään neuvotteluteitse hyvään tulokseen niin, että annetaan arvo molemmille.

Vielä vastaisin jo aikaisemmin ed. Tiusasen esiinnostamaan kysymykseen näistä uusista sotainvalideista. Pitää paikkansa, että edelleen löytyy uusia sotainvalideja, niin kummallista kuin se onkin. Meidän veteraanimme unohtivat vaivansa ja haavansa, kun tuli rauha ja he pääsivät rauhantöihin. Mutta nyt, kun he ovat ikääntyneet, nämä vanhat vammat ovat ruvenneet vaivaamaan. Sen takia vielä löytyy uusia sotainvalideja ja näitä kyllä myöskin hyväksytään, vaikka niitä onkin hyvin vaikea todistaa. Täytyy löytyä todistusaineistoa, että vamma on syntynyt sodassa. Sen takia se on aika monimutkaista. Mutta voin kokemuksesta sanoa, että minulla ainakin on ollut monta sotainvalidia, uutta invalidia todettu ja myös on tullut myönteinen päätös. Kyllä tämä toimii edelleen.

Ed. Koistinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt haluan ed. Ala-Harjalle sanoa kokeneena, pitkän aikaa veteraaniasiain neuvottelukunnan jäsenenä olleena — ed. Ala-Harja on muistaakseni nyt aloittanut

siellä työskentelyn — että tätä ei ole käsitelty, ei ole tuotu sitä yhtään kertaan sinne esille. Se asia on tuotu sinne, mutta sitä ei oteta käsittelyyn juuri sen takia, että veteraanijärjestöt vastustavat sitä. Se on harmittava asia. Voin nyt sanoa sen, että olen henkilökohtaisesti yrittänyt neuvotella siellä puheenjohtajan, ministeriön edustajien kanssa, eikä tätä voitaisi viedä ja he ovat sanoisiko roustaneet kädet ylös. Mutta kun täällä on sanottu, että tällä talolla on päätösvalta, niin silloin meidän pitää ruveta toimimaan.

Ed. Tiusanen: Puhemies! Ihan muutama asia.

Ed. Ala-Harja on juuri poistumassa, mutta menen esiin nostamaani sodassa vammautuneitten kysymykseen. Itse toimin Kotkan ja Karhulan sotainvalidien luottolääkärinä ja sillä tavalla joudun niitten asioiden kanssa tekemisiin. Aivan oikein, niitä asioita hyväksytään. Tästä B-ryhmästä pääsee A-ryhmään, ja B-ryhmässä ovat siis ne, jotka ovat kannatusjäseniä Sotainvalidien Veljesliitossa ja heillä ei ole tätä sotainvaliditunnusta, jonka Tapaturmavirasto, nykyään Valtiokonttori, myöntää.

Tässä on edelleen todella se ongelma, joka tuli täällä esiin, siis tämä dokumentointi. Eli jos ei löydy dokumentteja, vaikka voi olla polvessa arpi ja röntgenkuvassa voi näkyä, että siellä on sirpale tai joku muu luuvamma, joka vielä yli 50 vuotta myöhemmin nähtävissä, kaikesta huolimatta tunnusta ei myönnetä, koska paperit puuttuvat. Ne ovat voineet palaa, tuhoutua, ne ovat voineet jäädä kirjoittamatta, koska on ollut esimerkiksi perääntymisvaihe; kesällä 44 ei kai paljon papereita kirjoiteltu ja tällä tavalla. Kuitenkin näitä ihmisiä kulkee, heitä ei ole kovin paljon, mutta heitä on, joilla nämä asiat eivät toimi.

Toinen puoli asiaa on se, että vammautumiseen prosentin korottaminen on yllättävän vaikeata, ja siihenkään ei pitäisi olla taloudellisia eikä moraalisia esteitä, päinvastoin siihen pitäisi olla varsin paljon aihetta. Tämä on tosiasia.

Sitten vielä tähän aloitteeseen. Aivan hyvällä tavalla tunnuksen nimikin on muutettu, jolloin- ka myöntämiselle ei pitäisi olla esteitä myöskään jonkun muun järjestön kannalta, nimenomaan mainittujen rintamamies- ja sotaveteraanijärjestöjen kannalta, koska kysymys on nyt muusta tunnuksesta kuin rintamatunnuksesta. Tästä ed. Vartiainen iso plussa, että tämä on oivallettu ja näin edetään, jolloin- ka ei pitäisi olla aiempaa estettä.

Yhdyn siinä mielessä ed. Aittoniemeen, että

ainahan on olemassa esikuntamiehet erikseen, ja sillä tavalla sitten voidaan käyttää muitakin kuin ehkä tällaisia järkeviä perusteita. Niin kuin totesitte, ihmiset, jotka ovat olleet mukana käytännössä, eivät varmasti kateutta tunne niitä kohtaan, jotka ovat ehkä vähän myöhemmin olleet mukana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

5) Puhemiesneuvoston ehdotus Eduskunnan kirjaston ohjesäännön muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Puhemiesneuvoston ehdotus 1/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Hyssälä: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse kirjaston ohjesäännön muuttamisesta. Itse toimin Eduskunnan kirjaston hallituksessa ja olen kokenut, että tämä esitys on varsin aiheellinen ja perusteltu. Nythän tämä kirjastossa tehtävä työ on hyvin paljon muuttunut nimenomaan atk:n, automaattisen tietojenkäsittelyn myötä ja toisaalta myös kirjaston asiakaskunnan tarpeet ovat tulleet hyvin paljon monipuolisemmiksi. Näin ollen tätä hallintoa ja organisaatiota joudutaan muuttamaan ja asiantuntijuusalueita kehittämään.

Edelleen kuitenkin Eduskunnan kirjasto säilyy ensisijaisesti edustajia palvelevana laitoksena, ja toissijaisesti se tietenkin on maamme oikeustieteellinen ja valtiotieteellinen suurkirjasto, asiantuntijakirjasto.

Erikoisesti haluan tässä yhteydessä myös huomauttaa, että kirjastomme on hyvin edistysellinen, mitä tulee esimerkiksi juuri edustajien palveluun. Kaikilla edustajillahan on omakirjastonhoitaja, joka auttaa tarvittaessa kaikissa asioissa. Toivonkin, että edustajat runsaasti käyttävät kirjaston palveluja, omakirjastonhoitajan palveluja jne. Se on eurooppalaisittain erittäin edistysellistä; sitä käydään täällä muualtapäin katselussa.

Toivon tälle hyvää, asiallista käsittelyä ja myöskin tämän läpimenoa, ja tällä tavalla myös edistämme kirjastomme toimivuutta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 19.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

